

983784

49/12 B

D. 65

ISTEN DICSŐSÉGÉRE A HAZÁÉRT

TEMPLOMI PRÉDIKÁCIÓ
ELŐ-ÉS UTÓIMÁDSÁGGAL,
MELYEKET AZON A NAGYTEMPLOMI
ISTENTISZTELETEN MONDOTT

Dr. BALTAZÁR DEZSŐ

PÜSPÖK,

AMELYEN DEBRECZEN NÉPE A BOLSE-
VIKI-ÉS OLÁHURALOMALULI FELSZA-
BADULÁSÉRT S A MAGYAR NEMZETI
HADSEREG BEVONULÁSÁÉRT HÁLÁT
ADOTT. — A FELSZABADÍTÓ A BÁRÓ
LEHÁR ANTAL HADOSZTÁLYA VOLT

Ára 8 korona.

A PREDIKÁCIÓ TISZTA JOVEDELMÉ-
BŐL HORTHY MIKLÓS FŐVEZÉR, KORMÁNYZÓ NEVÉRE A DEB-
RECZENI KOLLÉGIUM JAVÁRA ALAPÍTVÁNYT LÉTESÍTÜNK

KIADJA A MÉLIUSZ KÖNYVKIADÓ-VÁLLALAT

Debreceni Egyetem
Egyetemi és Nemzeti Könyvtár

0 000009 232792

ISTEN DICSŐSÉGÉRE A HAZÁÉRT

TEPLOMI PRÉDIKÁCIÓ
ELŐ-ÉS UTÓIMÁDSÁGGAL,
MELYEKET AZON A NAGYTEPLOMI
ISTENTISZTELETEN MONDOTT

Dr. BALTAZÁR DEZSŐ

PÜSPÖK,

AMELYEN DEBRECZEN NÉPE A BOLSE-
VIKI-ÉS OLÁHURALOMALULI FELSZA-
BADULÁSÉRT S A MAGYAR NEMZETI
HADSEREG BEVONULÁSÁÉRT HÁLÁT
ADOTT. — A FELSZABADÍTÓ A BÁRÓ
LEHÁR ANTAL HADOSZTÁLYA VOLT

A PREDIKÁCIÓ TISZTA JÖVEDELMÉ-
BŐL HORTHY MIKLÓS FŐVEZÉR, KORMÁNYZÓ NEVÉRE A DEB-
RECZENI KOLLÉGIUM JAVÁRA ALAPÍTVÁNYT LÉTESÍTÜNK

KIADJA A MÉLIUSZ KÖNYVKIADÓ-VÁLLALAT

[1920]

980786

ELŐIMÁDSÁG.

Mindenható Isten! Mennyei édes Atyánk! Hálaadással teljesedik meg a szívünk a te jóvoltod újabb tanúbizonysága láttán. Bűnbocsátó kegyelemmel fordult felénk orcád. Szabadító irgalommal hajoltál le hozzánk. Meghallgattál bennünket, mikor titkon való sóhajtozásainkkal elsoroltuk előtted sok nagy nyomorúságainkat.

Elfordítottad tőlünk az ellenség labainak taposását. Javunkra pereltél a mi perlőinkkel. Paízsodat előragadtad és amikor mi erőtlenül hevertünk a fegyveres hatalom lába előtt: sátort vontál felettünk védelmeddel és mi nem múltunk el e világból. Dárdádat kinyújtottad kezeiddel és amikor a mi karjaink lekötözve tehetetlenül merevedtek meg a bilincsek között, szerteoszlattad az ellenünk tusakodó erőt.

Uram! számolgatjuk, amink volt s amink elveszett. Számolgatjuk sebeinket, méregetjük gyászunkat, latolgatjuk a rajtunk esett csúfságot és gyaláztatot; de akármilyen fájdalmasak, súlyosak, égők is ezek; mégis kisebbek a mi bűneinknél, amelyekkel

vétkeztünk magunk ellen, hazánk ellen és Te ellened. De még kisebbek annál a nagy kegyelemnél, mellyel hajlandó lettél hozzánk.

Látjuk mindenből a Te igazságodat. Te jóra tanítottál és mi fordítva értettük, gonoszt tanultunk. Szent igéd előttünk állott s mi a világ könyvéből olvastunk. Hívtad a lelkünket, hogy téged szeressünk, hogy lelki javaid gyönyörűségét szomjúhozzuk és mi a föld hiábavalóságának lettünk szolgálivá. Beteltünk a bálványok nézésével, megittasodtunk a magunk hiú mutogatásától. Megtámadtunk téged hitelenséggel; országod körül ostrom-árkokat ástunk: miért is nyílaink a magunk testébe hatoltak, hasztalan erőlködésünk az önásta árkokba veszett.

Te fényességeket mutogattál a hit és haza eszményeiben és mi gonosz indulataink vérmeiből ködöt, homályt, sötétséget árasztottunk s beletévedtünk a temetőbe.

Amit szenvedtünk, megérdemeltük. Megsiratjuk őszinte bűnbánat könnyeivel. A hozzád tért hitnek eme könnyei jobbak a töled való elfordulás ittaságának nevetésénél. Vedd kedvesen eme könnyeket s adj hozzájuk pótlást a Jézus érdeméből. Fogadj el szolgálidul, hogy örök királyságodnak lehessünk munkásai. Amen.

EGYHÁZI BESZÉD.

A. i.: Esdrás V—11. *„Mí az ő, a menny és föld Istenének szolgái vagyunk és építjük a házat, mely ennek előtte sok esztendőkhön át megvala építve.*

Szeretett gyülekezet! Izráel országa világra szóló ország volt; mert kebelén kelt és ápolódott a személyes egy örök Isten híte és az a remény, hogy lesz szabadulás, megváltás minden testi-lelki nyomorúságból, bűnből, halálból a Messiás által. Izrael lelki jelentőségét a világ szemében mélyítették, s emelték nagy emberei: bölcsei, hősei, királyai, akik tiszteletre kényszerítették, lábok alá hajtották a környékező népeket és gazdaggá, fényessé tették a magok birodalmát. A választott nép országának közepén állott a ház: Istennek háza. Tele volt imádkozva hittel, nehéz drágaságokkal felékesítve, a magasságosnak dicsőségére s a szövetség ládájával minden házak és templomok fölé emelkedve. Dávid csillagpaízsa, mely a nemzeti dicsőség tündöklő jelvénye lett az égi és földi ország: a lelki és világi királyság közös céljának napjától nyerte fényességét.

Időnként minden magasságból, hatalomból és dicsőségből alábuktattatta az országot az, hogy a *nép vallási és nemzeti eszményeit feledve, megta-*

podva testi vágyainak, bűne gyönyörúségeinek bálványa elé térdepelt. Jött is tüstént a büntetés. Ott elfeletkezett térdeplése közben taposták le kisebb-nagyobb pogány népek a porba, sárba. Mikor pedig az Isten és haza elleni gonoszságok mértéke betelt, a szent várost, szent házat feldúlta a khaldeus s az ígélet örököseit zsákmányolt rabszolgákul hajtotta el a babilóni vizek mellé, hogy ott sirjanak s minden jókedvük zene-szerszámaikat némaság szomorú fáira aggasák.

Az ország puszta lett. A folyamokban vér s könny árja zajlott. Özveggyé lettek a hegyek s a mező árva. „*Mikor a föld lerótt a maga munkátlan és terméketlen szombatjait*“, a khaldeusok örökébe lépett perzsák királya: Cyrus Istentől ihletve így szólt: „*Az Úr a mennynek Istene, a föld minden országait nekem adta, Ő parancsola meg, hogy építsek neki házat Jeruzsálemben, amely Judeában van, valaki azért ti köztetek az ő népe közül való, legyen vele az Úr, az Ő Istene és menjen fel*“. A felhívás a raboknak szólt. A láncok lehullottak, a tömlőcajtók megnyíltak. Zorobábel a Seáltiél fia és Jósua, a Jósadék fia vezették haza a nép roncsait. Hazatérvén a mohosodni, feketedni kezdő romokat, a város falait, házait, *mindenek előtt és mindenek felett pedig a szent házat: a templomot kezdték építeni*, mert tudták, hogyha nem ezzel, nem a hittel, nem vallással, nem Istennel kezdődik az

építés, akkor tévelygés lesz a folytatása, romlás a vége. Látván láttuk mi is a magunk nem rég múlt dolgain.

Az építés kedve, lelkesültsége és sikere megdöbentette azokat, akik romokból és pusztulásból, szolgákból és hullákból szeretnek élni. Ahasvérusnál, Artaxerxesnél és Dáriusnál bevádolták az építőket, hogy az ő hatalmuk ellen építenek védőműveket. Dárius feleletre is vonta őket, mire azt üzenték a követje által: „*Mi az Ő a menny és föld Istenének szolgálói vagyunk és építjük a házat, mely ennek előtte sok esztendőkön át meg vala építve.*“ Arra hívatkoztak, annál kerestek segítséget, aki Dáriusnál is gazdagabb, hatalmasabb; mert királya a királyoknak is. Istenre felebbeztek, aki a „*királyt is megköti járásában*“ s viszont a rabot is feloldja láncáiból, ha szabadságának szálni akar valami hívatást.

Sz. Gy. ! Mi magyarok nagy világhívatás örökösei vagyunk itt a keleti sötétség kapunyílásában. *Választott néppé tett bennünket az Isten világosságra és szabadságra szomjas lelkünk kincseivel.* Már pogányságunk is, amit Ázsiából hoztunk, közel járt a személyes egy Isten hitének magaslatához. Családi életünk *erkölcsi tisztaságban* fénylett, még mielőtt érintett volna bennünket a Jézus vallásának erkölcsi hatása. *Becsületünk* az adott szót szentnek ismerte. Az ellenségben nem láttunk soha-

sem valami embernél alacsonyabb állatot. Volt szívünk, szánásunk, nemes megértésünk a kisebbek, gyengék, sorsüldözöttek iránt. Volt vitézi tettekre nemes ösztönünk: *bátorságunk*. Nem vadságból és vakmerőségből, hanem kötelességteljesítésre elszánásból a halálig, áldozatkészségből minden magasabb és egyetemesebb célért. Magunkat alázatosan hozzámértük a *vallás és haza nagy érdekeihez* s a nagy célok: Isten és haza szolgálatába gyermeki hódolattal, férfias kötelességgel, öntudatos áldozatkészséggel behajoltunk.

Nemes pogányságunk útegyengető volt a Jézus vallása előtt. Amint hozzánk ért az Idvezítő köntöse széle: a kiszármazott erő foglyul vitte az egész magyar nemzetet az Isten országa szolgálatába. Már keresztyénségünk tanuló korában nagy embereket adtunk a világnak. Nagy hősöket, bölcs, vitéz királyokat, kiknek nem a keresztes korona adott fényt, hanem az ő nagyságuk adott fényt a keresztes koronának. Első László, már a világ fejedelmei fölé emelkedve, ezek hódoló bizalmából az európai keresztes hadak vezére lett. Könyves Kálmán, a babonáság és boszorkányság megbélyegezésével, a középkori keresztyénség sötétsége fölé magasodott. Nagy lelke fáklyájának meglóbbanásával megjelentette az elkövetkezendő reformációt.

Választottságunk bizonyága a 400 esztendő s Golgota-út, melyet a törökség járatott velünk. Mi

védjük a nyugati keresztyén-művelődés kapuját. Vérző homlokunk s keblünk paizsával, csontjaink halmával vetettünk gátat a romboló áradatnak. *A mi vérünk s könnyeink esője növelte gazdaggá há-
tunk mögött békésen dolgozó országtestvéreink veté-
seit. Fizetnek is érte mostoha kitagadással: „gonosz-
szal a jó helyére.“*

Időnként eljárt a kísértés hozzánk. Meg-meg-
tévelyedtünk. El-elbuktunk. Az önzés ragadozókká
tett. A pártos indulat testvérharcba vadított. Az
egyik Jeruzsálembe, másik Síkembe járt tiszteletre.
Egyik a Sion, másik a Garizim hegyére esküdött.
A vaktüzben elégett a szeretetünk s a szeretet meg-
bántott Istene lesújtott reánk igazságának büntető
kezével. Időnként szüköt láttunk az igazság tudo-
mányában is. Hamar megkápráztunk. Bevettük a
hamis prófétákat. Közel engedték a sátán angyalát
is, ha *„világosság angyalává változtatta magát“*,
csalárd tetszetéssel. Árulóktól ásott verem, hitetők-
től fonott hurok gyakorta lett a bukásunk, halálunk.
Minden bajnak az eredő oka az volt, hogy az Istent
nem parancsolatainak megtartásával, hanem kép-
mutatással, haszonra szerették a nemzedékek s a
haza oltárához sem áldozattal; hanem csak szájjal
közeledtek. *Enni és élni tudtak a hazából, de érte
áldozni, meghalni: nem!*

Istentől ihletett próféta lelkek: Bocskay, Bethlen
s a Rákócziak fel-felsegítették a lehanyatlott testet.

A reformáció sasszárnyai Illyés lángszekereképen az Isten és haza szent szolgálatáig felemelték a léleket. Aztán újra meg újra lehunyott a láng, letört a zászló, elnémult a kürt, csörgött a lánc, hallgatott a rabság s a lélek haldokolt.

Sz. Gy.! Most is a halál kötelékei, leplei közül oldozkodunk. A felnyilt koporsóból szétekintve, a *mult nagy építésének romjait látjuk*. Itthon voltunk föld éhes anyánk kebelén és mégis kaingyermekek, rongyos árvák, korbácsolt rabok. Feketére égett rajtunk a szégyen, foszlányokban csüng rólunk a nyomorúság. *Ezt a szörnyű bűnhődést nagy bűn előzte meg. A magunk bűne*. Hivatásunkhoz, multunkhoz, őseink szenvedéséhez, dicsőségéhez, a vérünkhöz, lelkünkhöz, a hazánkhoz, Istenünkhöz *hütlenek lettünk. A gyávaság, mely az ellenség előtt lerakja a fegyvert, de a védtelen testvérré reá emeli; becstelenség, mely nevetve takarja fel minden tisztaság rejtett szemérmét; a rablás, mely ingyen akarja megszerezni a mások izzadása bérét; a hazudás, mely szabadság néven szolgaságot, szeretet néven gyűlöletet, egyenlőség néven gyilkoló zsarnokságot honosít meg; a család, az erény, a becsület kicsüfolása; a munka dicsőítése, de azért kerülése; a haza kicsinylése, gyalázása, elárulása; a hit kigúnyolása; a vallás üldözése; az Isten megtagadása: ezek lettek olyan érdemek, hogy aki bennük vitézkedett s kitünt, az lett dicsőített s jól fizetett vezér.*

Vak vezére világtalanoknak, erkölcsi sülyedés, anyagi romlás sötét vermeibe.

Az ilyen háborodott lelkek tábora lerombolta a kettős tűzű oltárt, melyen az egyik láng Istennek, a másik a hazának égett. Evangéliumi hitünk s nemzeti eszményünk Sion-vára, jeruzsálemi temploma: a keresztyén vallás és a magyarság alkotmánya, sok száz esztendőkön épült szent egyházzá nagy elődök bölcsességéből, hitéből, erejéből, szenvedéséből, véréből, dicsőségéből. Egy esztendő esztelensége, gyávasága, gonoszsága romba döntötte minden szellemi, erkölcsi és anyagi erejét, gazdagságát. A romokat könnyű szerrel tapodta még kisebb darabokra a külső ellenség, mely a nagy tehetetlenségre könnyen tehetett rá a lábait. A fáradságot, mellyel az öngyilkosság köteléről levágott bennünket, javaink tömérdekségével s hazánk szent teste ledarabolásával fizettette meg.

Nekünk az a vigasztalásunk síncs, ami meg volt az ószövetségi népnek, hogy világbíró nagy hatalom vett volna erőt az erőnkön. *Az erőnket magunk törtük össze porrá.* A porban pedig még a féreg is könnyű dicsőséggel elboldogul.

Zorobábel, Jésua és szabaddá lett fogolytársaik az Isten szolgálóinak érezték magukat s az Isten házat kezdték építeni szorgalmasan. Szolgálatuk szent minősége, céljok magasztossága szabta meg eszközeiket. Hittel, reménnyel, bizalommal, rendnek, jog-

nak, tisztességnek engedelmeskedve, a célért lelkesülve, egymást szeretve, segítve, fáradságra is, küzdelemre is, *feláldozásra is készséggel építettek Istennek, hazának.*

Sz. Gy.! Tudnánk-e mi is így építeni a kettős szentségű házat? Azt már látjuk, hogy amit én a multak igazságán okulva, sok gyaláztatásom és veszedelmem árán megjelentettem, szomorú igazság lett, a lezajlott forradalmi meghasonlásban is. „*A féktelen erő csakngyan sírja lett önmagának*“. Erönk legyen. Erönknek kell lenni. *Több erőre van szükségünk, mint valaha.* De az erönkön *ott legyenek féknek a meny és föld Istenének parancsolatai, rendelései és törvényei,* mert különben újra csak szélvetés lesz, utána vihar-aratás s legvégül leomlás a sírba. *Ott legyen féknek az Isten féelme,* mely minden bölcseségnek kezdete; *ott a munka,* amelyet nem másra tolunk, hanem lelkesedve magunkra vállalunk; *ott az alázatosság,* mert enélkül dicsőség felé nincs felmagasztaló haladás; *ott a békességnek kötele,* mely nélkül világfiává, tomboló, romboló állatokká alacsonyodunk. *Ott legyen féknek a szeretet,* mely mindeneket elfedez, megbocsát s olyan szabadságot készít, amiben *építő igazság ereje* legyen. Ne a féktelenség, hanem *az igazság tegyen szabaddá!* Így tanított Jézus!

Vegyétek rátok ezt a féket, ezeket a gyönyörűségeket, könnyű terheket. Mint megpróbáltam

szomorúan a rombadőlést, most hirdetem tinektek hittel, bizalommal az újjáépülést. Legyen egyik kezetekben kard a védelemre, másikban vakoló kanál az építésre, erőtkben a Seregek Urának Istenének neve, éltetekben Krisztus. Csak haraggal ne gondolkozzatok, gyűlölséggel ne beszéljeteK, erőszakossággal ne cselekedjeteK. Ha dicselkedünk a Jézus nevével -- mint ahogy egyedül Őbenne illendő dicselkednünk -- akkor illendő az Ő tökéletes szeretetének cselekedeteivel ékeskedni is. És akkor épül és szépül a ház: a hit és haza együttes szent egyháza, mely ennek előtte sok esztendőKön át meg vala. *„Az Úr fogja építeni a házat s nem hiába fáradnak az építők“*. És ha az építés, haladás, virágzás miatt ellenünk fenekednének a környékező népek, nemzeti önérzetünk tisztaságával, valláserkölcsi emelkedettségünk méltóságával, történelmi jogaink szenteséges erejével üzenhetjük nekik a szent lecke szavait: *„Mí az ő, a menny és föld Istenének szolgái vagyunk és építjük a házat, mely ennek előtte sok esztendőKön át, meg vala építve“* és dicsőségben gazdagodva fenn is fog állani ezred évekig. Amen.

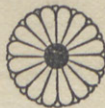
UTÓ IMÁDSÁG.

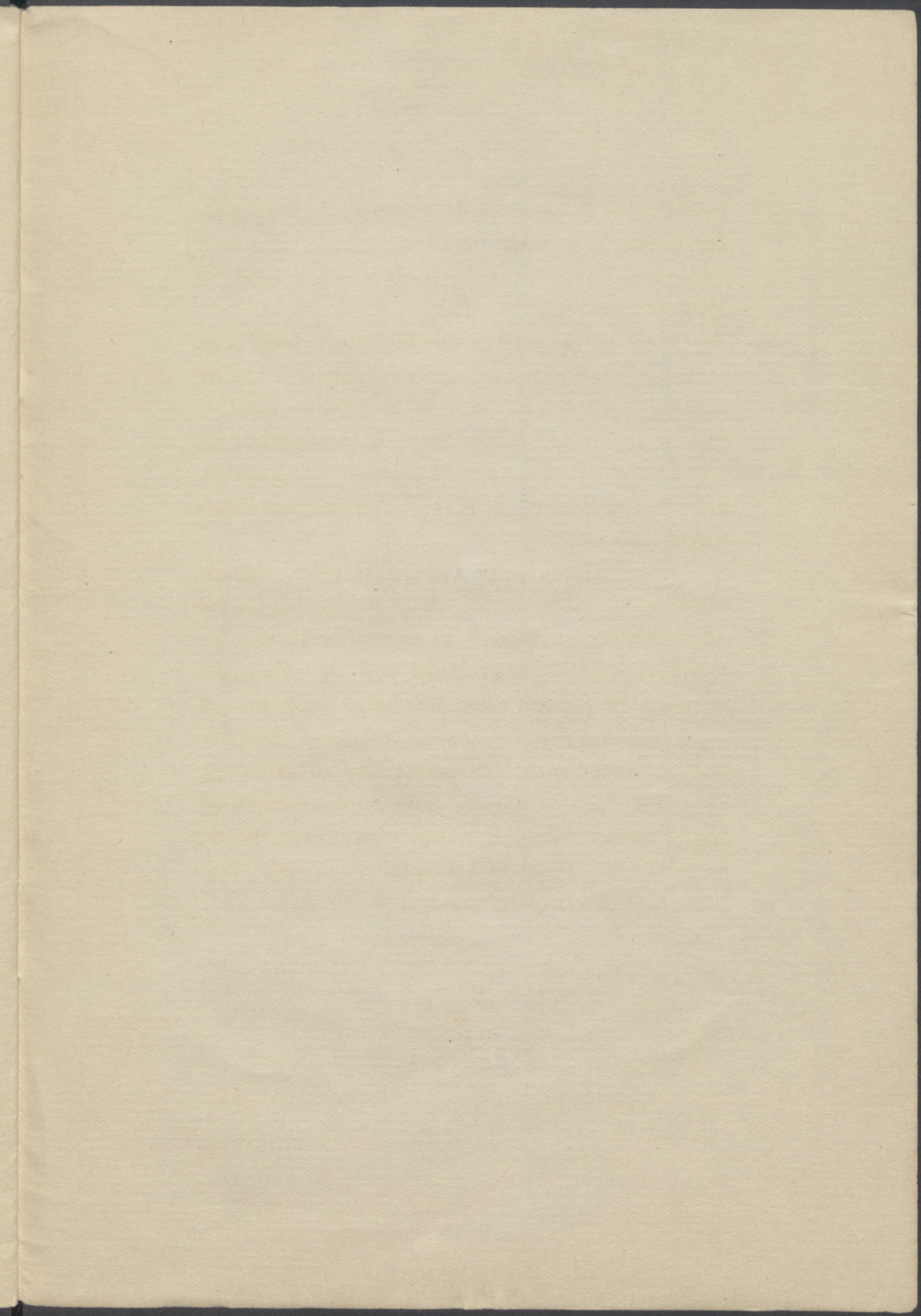
Mindenható Isten! Mennyei édes Atyánk! Mint a te szolgáid, a menny és föld Istenének szolgái alázatosan és hálaadással hajtjuk meg előtted ma-

gunkat. — Dicselkedésünk az, hogy te vagy a mi parancsolónk. — Ha neked szolgálunk, ez a szolgálat uralkodást biztosít nekünk a világ felett hit által, ami meggyőzi a világot.

Még nagyobb az a dicselkedésünk, hogy a mi szolgálai állapotunkat fiúsággá változtattad a szeretet által és szabadsággá az igazság által. — Mínd a szeretet, mínd az igazság Szent fiadban szállott alá hozzánk. — Benne nyerünk minden jóra biztatást: a bünbocsántara is, a lelki életben megtisztulásra, megépülésre is.

Adjad Uram, hogy a krisztusi belső élet törvényével egyezően építhessük fel romba dőlt hazánk alkotmányát, igazíthassuk ki és védhessük meg határait, szabadságát, hogy többé erőt ne vehessenek rajta a sötétség, sem belső, sem külső hatalmasságai. — Adjad, hogy a te láthatlan országod tökéletességei tükröződjenek földi országunk, anyaszentegyházunk minden dolgaiban, hogy mint örökségül választott néped nyerjünk előtted kedvességet, igazság és tisztaság, szeretet és békesség, megigazító hit és használó szabadság bizonyosságaival. — Ámen.

DEBRECENI EGYETEMI KÖNYVTÁR
Lelt. 10375-1960

